College voor Toetsen en Examens

JAARVERSLAG 2014 COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Opdracht College voor Toetsen en Examens

Honderdduizenden Nederlanders komen jaarlijks in contact met het werk van het College voor Toetsen en Examens (het CvTE), hetzij als examenkandidaat, hetzij als werkgever of vervolgopleider. Per jaar vinden er meer dan twee miljoen afnames plaats van centrale toetsen en examens.

De examens en toetsen die tot het takenpakket van het CvTE behoren zijn:
- de centrale examens in het reguliere voortgezet onderwijs
- de rekentoets voortgezet onderwijs
- de staatsexamens voortgezet onderwijs
- de staatsexamens Nederlands als tweede taal
- de centrale examens taal, rekenen en Engels in het mbo
- de Centrale Eindtoets primair onderwijs
- de ontwikkeling van de diagnostische tussentijdse toets in het voortgezet onderwijs

Het is de taak van het CvTE om, namens de overheid, de kwaliteit van de centrale toetsen en examens die onder zijn verantwoordelijkheid vallen, te waarborgen en om scholen en instellingen in staat te stellen de afname van examens en toetsen vlekkeloos te laten verlopen.

Het College voor Toetsen en Examens

De *Wet College voor toetsen en examens* schrijft voor dat het College bestaat uit minimaal zes en maximaal acht leden, onder wie een voorzitter. Het College wordt ondersteund door een bureau van ruim veertig medewerkers.

Leden van het College voor Toetsen en Examens

Voorzitter
De heer drs. P.J.J. Hendrikse
(per 1 oktober 2014)
De heer drs. H.W. Laan, voorzitter
(tot 1 oktober 2014)

Leden
De heer drs. H.M. Claessen
Mevrouw prof. dr. M.C.E. van Dam-Mieras
De heer W.A.M. de Kok
Mevrouw Y. Moerman-van Heel
De heer G.P. Oud
De heer drs. J.G. Uijterwijk Med
(per 1 oktober 2014)
De heer dr. L.S.J.M. Henkes

Plaatsvervangende leden
De heer drs. L.F.P. Niessen
De heer prof. mr. J.G.J. Rinkes
De heer F.H.M. van Rooij
De heer drs. M.J.A.M. van Gils
Mevrouw A. van den Broek
Mevrouw mr. drs. I.R. Kist
(per 1 oktober 2014)
De heer G.J. Zomer
(per 1 oktober 2014)
De heer drs. J.G. Uijterwijk Med
(tot 1 oktober 2014)

Secretaris
De heer G.W. van Lonkhuyzen

Continuïteit en ontwikkeling

Voorzitter zijn van het College voor Toetsen en Examens, ik vind het een hele eer. Het is een belangrijke maatschappelijke functie. Vrijwel iedere Nederlander herinnert zich het moment dat hij de eindtoets maakte in groep 8, centrale examens aflegde in een gymzaal of aula of afstudeerde aan een vervolgopleiding. Centrale examens en toetsen zorgen ervoor dat de school of de opleiding daarna weet wat leerlingen waard zijn. Dat is een groot goed.

Tot 1 augustus 2014 heette het College nog College voor Examens (CvE). Belangrijke mijlpalen in deze ruime eerste helft van het jaar waren het in gang zetten van officiële regelgeving rondom het eerste centrale examen in het mbo (Nederlands 3F), het voorbereiden op de eerste afname van de Centrale Eindtoets in het primair onderwijs, het starten met de voorbereidingen voor de eerste pilot DTT en ontwikkelingen rondom de rekentoetsen in mbo en VO.

Nieuwe naam

Als gevolg van de *Wet op het primair onderwijs* en de nieuwe taak voor het College die daaruit volgde – en met nieuwe taken (DTT) op komst – kreeg het College vlak voordat ik aantrad een nieuwe naam: het College voor Toetsen en Examens (het CvTE). Het College is met het oog op deze nieuwe taak uitgebreid met een lid afkomstig uit die nieuwe sector, primair onderwijs.

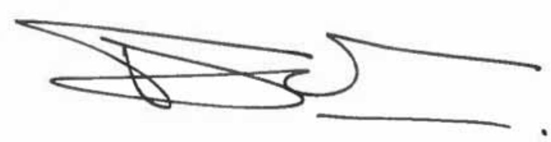
Onder de nieuwe naam is het CvTE een nieuwe periode ingegaan met als voortgezet motto: participatie, het vergroten van draagvlak in het veld, en meer transparantie. Zo hebben we aan de vaste Kamercommissie van Onderwijs uitleg gegeven over het werk en de werkwijzen van het CvTE en werken we gestaag door aan goede centrale examens en toetsen.

In de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* was afgesproken dat het CvE na vijf jaar geëvalueerd zou worden als ZBO. Dat is gebeurd. In opdracht van het ministerie van OCW heeft Ecorys onderzoek gedaan en geconcludeerd dat het College zijn onafhankelijke positie waarmaakt. Aanbevelingen uit het rapport worden verwerkt in een meerjarenplan van het CvTE (zie pagina 4).

Dynamiek

Ik vind het interessant om voorzitter te mogen zijn van een dynamische organisatie, waarin vernieuwing en verandering eerder regel dan uitzondering zijn. Daarnaast zijn het publieke debat, continuïteit van beleid en het borgen van kwaliteit in en rond het werk van een organisatie als het CvTE minstens zo belangrijk. Over twee van die aspecten van ons werk gaat dit jaarverslag 2014: continuïteit en ontwikkeling – twee aspecten die tot uiting komen in de kwaliteit van alle centrale examens en toetsen waar het College voor Toetsen en Examens verantwoordelijk voor is.

Drs. Pieter Hendrikse
Voorzitter College voor Toetsen en Examens

Vijf jaar CvTE – een evaluatie van het CvTE als zelfstandig bestuursorgaan

In de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* (ZBO's), waarvan het College voor Toetsen en Examens er een is, is aangegeven dat er na vijf jaar onderzoek gedaan wordt naar het functioneren van een ZBO. Het CvE is gestart in oktober 2009, tijd voor een onderzoek in 2014.

Ecorys, de organisatie die het onderzoek uitvoerde, concludeert in haar rapportage aan de Tweede Kamer: 'De keuze voor een constructie met een College en een bureau en de interactie met OCW en de ketenpartners heeft geresulteerd in een complex geheel. Tegelijkertijd is deze keuze gegeven de Kaderwet in combinatie met de historische voorlopers en taken op dit terrein goed verklaarbaar. Belangrijker is dat er in de loop van de jaren een goede werkwijze is ontwikkeld waarbij steeds is gezocht naar verbeteringen binnen de bestaande structuur.' (*Evaluatie College voor Examens*, Ecorys, 30 september 2014).

Op basis van deze rapportage gaat het CvTE in samenspraak met het ministerie van OCW en met de ketenpartners na hoe conclusies en aanbevelingen uit het rapport een vervolg zullen krijgen in de organisatie van en rondom het CvTE. Drie thema's springen er daarbij uit:
- de rol van het CvTE in de examenketen
- de wisselwerking met het onderwijsveld
- de systematische toepassing van kwaliteitszorg

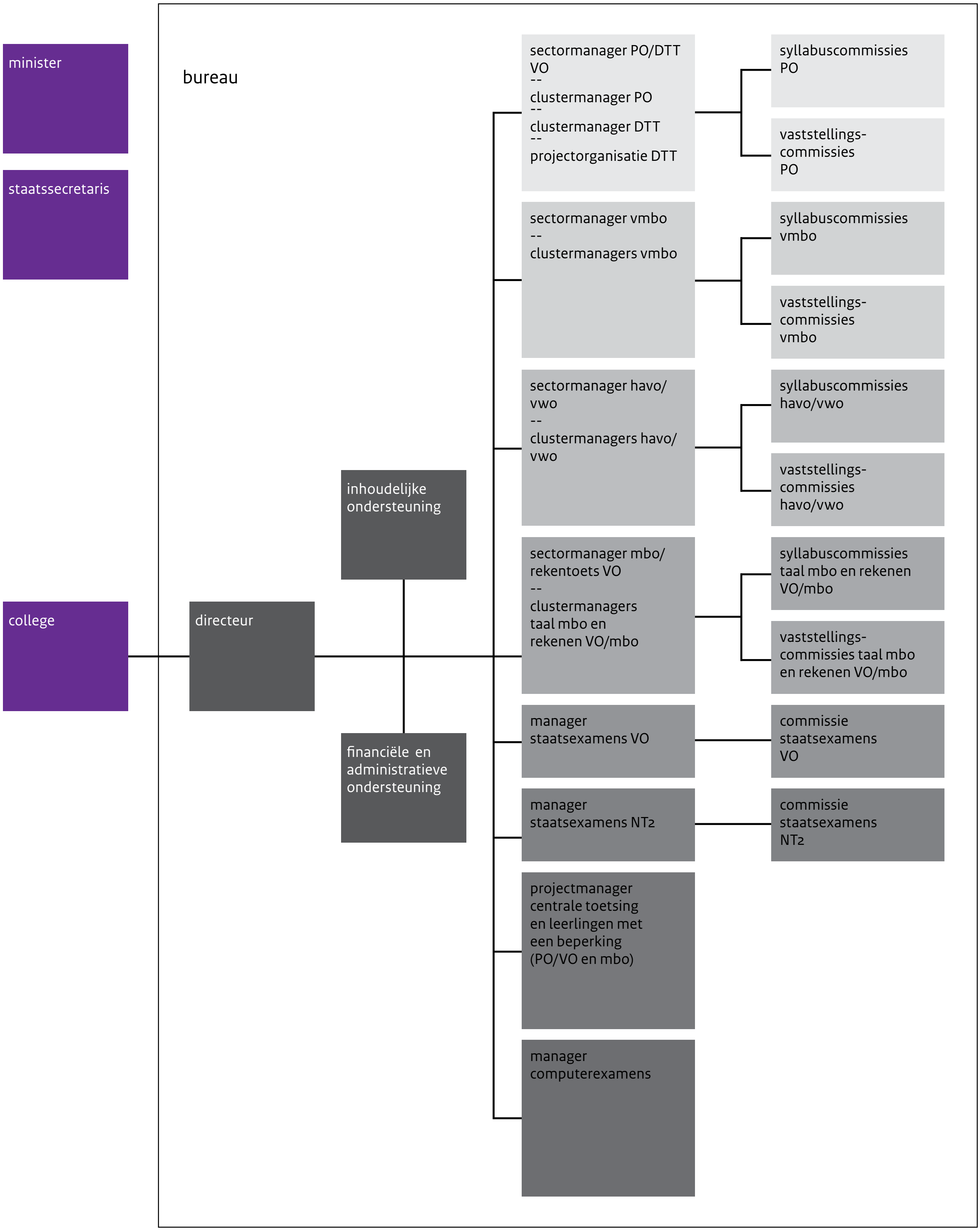
Voor 2015 en de jaren daarna worden op dit moment plannen ontwikkeld. Om de positie van het College voor Toetsen en Examens te versterken zal er onder meer gewerkt worden aan bovengenoemde thema's.

Afscheid Henk Laan

Op 30 september 2014 nam Henk Laan na zes jaar voorzitter afscheid van het College. Henk Laan werd tijdens dit afscheid gedecoreerd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Organogram College voor Toetsen en Examens 2014

Leeswijzer

In dit jaarverslag 2014 worden de activiteiten en resultaten van het College voor Toetsen en Examens (het CvTE) op verschillende manieren belicht. De aandachtspunten uit 2014 vormen de basis voor het onderdeel *Algemeen jaarverslag 2014*. Het eerste hoofdstuk van dit algemene deel heeft als titel ‘Een nieuwe naam en nieuwe taken’ meegekregen. In het tweede hoofdstuk worden de aandachtspunten uit 2014 wat betreft de uitvoering van de reguliere (wettelijke) taken belicht.

De reguliere (wettelijke) taken van het CvTE worden met cijfers onderbouwd in het tweede onderdeel, *Feiten en cijfers 2014*. De financiële cijfers van 2014 zijn te vinden in het laatste en derde deel van dit jaarverslag, *Financiële en personele jaarrapportage 2014*.

Digitaal jaarverslag

Net als in 2014 brengt het CvTE naast het officiële jaarverslag in pdf een *digitaal* jaarverslag uit, een publieksversie. Deze publieksversie is een verkorte, interactieve versie van het officiële jaarverslag dat ter verantwoording naar de Tweede Kamer gaat en naar de Inspectie van het Onderwijs.

> Digitaal jaarverslag 2014

Inhoud

Klik in de inhoudsopgave om direct naar de pagina te gaan.

Het College voor Toetsen en Examens waarborgt namens de overheid de kwaliteit en het niveau van toetsen en examens en stelt scholen en instellingen in staat de afname van toetsen en examens vlekkeloos te laten verlopen.

Missie van het CvTE

Algemeen jaarverslag 2014

1 Een nieuwe naam en nieuwe taken

1.1 Inleiding

Het jaar 2014 heeft voor het CvTE in het teken gestaan van veel nieuwe ontwikkelingen. Sinds 1 augustus 2014 heet het College voor Examens officieel het College voor *Toetsen* en Examens, het CvTE. Vanaf dat moment is het CvTE officieel verantwoordelijk voor de *Centrale Eindtoets* in het primair onderwijs. Ook is dit jaar een start gemaakt met de eerste ontwikkeling van de diagnostische tussentijdse toets, de DTT. Eerder waren aan het takenpakket van het CvTE al toegevoegd: de rekentoets VO en de centrale examens taal en rekenen in het mbo. De rekentoets en de centrale examens in het mbo worden dit schooljaar (2014-2015) voor het eerst als reguliere toets of examens afgenomen. Ook de vernieuwing van het computerexamensysteem Facet heeft tot resultaat geleid: versie 3.0 is dit jaar officieel aan DUO overgedragen, die het beheer ervan voor zijn rekening zal nemen.

In dit eerste hoofdstuk worden de nieuwe taken en ontwikkelingen geschetst, waarbij niet alleen stilgestaan wordt bij het nieuwe, maar ook bij: hoe wordt bij deze nieuwe ontwikkelingen gebruikgemaakt van bestaande kennis en ervaring? Kennis, ervaring en manieren van werken die hun waarde hebben bewezen in de bestaande taakgebieden van het CvTE: de centrale examens in het VO, de staatsexamens VO, de staatsexamens NT2 en het adviseren rondom kandidaten met een beperking (VO/mbo).

Behalve dat de nieuwe naam nieuwe taken en nieuwe werkzaamheden in gang zette, vroeg ook de naamswijziging zelf om actie: alle communicatie waarin sprake was van 'CvE' werd omgezet naar 'het CvTE', de website kreeg een nieuwe URL (hetcvte.nl), alle medewerkers ontvingen een nieuw e-mailadres en alle relaties werden op de hoogte gebracht van de nieuwe situatie zodat zij hun communicatie daarop konden aanpassen.

1.2 Centrale Eindtoets PO

Het CvTE dankt zijn nieuwe naam, College voor *Toetsen* en Examens, in de eerste plaats aan de *Wet op het primair onderwijs*. In deze wet is de verplichting vastgelegd dat alle leerlingen van groep 8 een eindtoets afleggen. Het CvTE is verantwoordelijk voor de *Centrale Eindtoets* die door de overheid wordt aangeboden. Naast de Centrale Eindtoets zijn er nog twee eindtoetsen toegelaten. Scholen kunnen kiezen welke eindtoets zij gebruiken.

Voor het primair onderwijs is het CvTE een nieuwe speler. De Centrale Eindtoets bouwt voort op de Eindtoets basisonderwijs van Cito, in de volksmond: de Citotoets. De Centrale Eindtoets wordt onder regie van het CvTE doorontwikkeld, te beginnen met het implementeren van de referentieniveaus in de Centrale Eindtoets. De samenwerking – Cito toetsconstructie, CvTE vaststelling en regie – is binnen het CvTE al jaren bekend van de centrale examens VO. Van die kennis, ervaring en *know how* wordt ook bij de invoering en verdere ontwikkeling van de Centrale Eindtoets gebruikgemaakt.

>> Zie ook paragraaf 2.1

1.3 Diagnostische tussentijdse toets

Met de diagnostische tussentijdse toets, de DTT, begeeft het CvTE zich op een nieuw terrein. De DTT is een diagnostisch instrument voor scholen voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. De toets geeft voor die vakken nauwkeurig aan waar een leerling goed in is en waar hij ondersteuning kan gebruiken. Daarbij wordt dieper ingegaan op de onderliggende deelvaardigheden die nodig zijn om zich op die vakken nog meer te ontwikkelen.

Het is voor het eerst dat het CvTE een toets ontwikkelt met een diagnostisch (formatief) karakter. De DTT is bedoeld als startpunt voor het leerproces, niet als eindmeting (normatief). Scholen blijken enthousiast voor dit product; in korte tijd meldden zich ruim 150 scholen aan voor de pilot. In de wijze waarop dit pilottraject is opgezet, wordt gebruikgemaakt van de ervaring binnen het CvTE. Expertise die eerder is opgedaan in het organiseren van centrale examens in het mbo en bij het gebruik van het nieuwe computerexamensysteem Facet (zie ook 1.5) komt daarbij goed van pas.

>> zie ook paragraaf 2.2

1.4 Taal en rekenen

Hoewel al enige jaren gewerkt is aan de centrale examens taal en rekenen in het mbo en de rekentoets voor het VO, gaan de examens dit schooljaar pas echt van start. Met ingang van het schooljaar 2014-2015 is het examen Nederlands 3F in het mbo een regulier examen dat meetelt in de slaag/zakregeling. De rekentoets VO was met ingang van het schooljaar 2013-2014 (CE 2014) voor het eerst verplicht, al telde het resultaat nog niet mee in de slaag/zakregeling.

Nieuw is ook de politieke en publieke aandacht voor het onderwerp rekenen, en dan met name voor het VO. Het feit dat de rekenexamens in het mbo en de rekentoetsen in het VO op termijn consequenties hebben voor de slaag/zakregeling speelt daarbij een rol. Dit heeft onder meer geleid tot aandacht voor de maakbaarheid van de toetsen en examens en voor de problemen die leerlingen met ernstige rekenproblemen ondervinden. Voor die kandidaten is daarom een aangepaste rekentoets ontwikkeld, die in 2014 in een pilot is getest.

>> Zie ook paragraaf 2.3 t/m 2.5

1.5 Nieuw computerexamensysteem Facet

Een groot project voor het CvTE is afgelopen jaren geweest: de ontwikkeling van Facet, een nieuw computerexamensysteem voor de afname van digitale toetsen en examens, als opvolger van het huidige systeem ExamenTester. In deze ontwikkeling is het CvTE regisseur en gedelegeerd opdrachtgever.

Facet 3.0 is op 1 september 2014 aan alle scholen beschikbaar gesteld. In deze versie is het mogelijk digitale centrale examens en toetsen online af te nemen, en ook het plannen van toetsen en examens is flexibeler geworden. Sinds eind september is er bovendien een

online oefenomgeving, waarin alle leerlingen zelf op school en thuis met toetsen en examens kunnen oefenen.

Facet is in 2014 doorontwikkeld met het oog op de eisen die gesteld worden vanuit projecten, zoals de pilot DTT. Ook is bij de ontwikkeling van Facet veel aandacht besteed aan het toepassen van QTI, een internationale standaard op het gebied van uitwisseling van examenvragen. Dankzij het gebruik van deze standaard worden de gebruiksmogelijkheden van Facet vergroot. Zo zal het voor toets- en examenleveranciers eenvoudiger worden om materiaal aan te leveren.

In 2014 is Facet op zo'n 150 scholen en instellingen voor diverse examens ingezet: in het voorjaar van 2014 voor de rekentoets in het VO en in het najaar voor de centrale examens taal en rekenen in het mbo. Dit is naar tevredenheid verlopen. Op de overige 1.300 scholen en instellingen is, ook tot ieders tevredenheid, ExamenTester gebruikt.

>> Zie ook paragraaf 2.6, Computerexamens

1.6 Nieuwe initiatieven

Naast de nieuwe werkzaamheden en de al bestaande wettelijke taken (zie hoofdstuk 2) zijn er ook nieuwe initiatieven ontwikkeld: het Examenloket is in het leven geroepen voor vragen over de examens VO, er is een platform voor examensecretarissen opgezet, er is een mailsysteem ontwikkeld bij Examenbladmbo.nl, er is een voorlichtingsfilm gemaakt over de centrale examens en de 'mobiele site' voor leerlingen, www.mijneindexamen.nl, is gelanceerd. Bij de staatsexamens VO is er een scholingsprogramma ontwikkeld voor de nieuwe examinatoren die elk jaar starten. De staatsexamens NT2 hebben zich vooral bezig gehouden met nieuwe ontwikkelingen als gevolg van de nieuwe *Wet educatie en beroepsonderwijs*. Ook heeft er op diverse terreinen reflectie en onderzoek plaatsgevonden naar het functioneren en de prestaties van het CvTE, onder meer een intern kwaliteitsonderzoek naar de normeringssystematiek.

2 Taken van het CvTE

2.1 Centrale Eindtoets PO

In de *Wet op het primair onderwijs* is vastgelegd dat alle leerlingen van groep 8 een eindtoets moeten afleggen. Het CvTE is verantwoordelijk voor de Centrale Eindtoets die door de overheid wordt aangeboden. Scholen kunnen ook kiezen voor een eindtoets van een van de andere toetsaanbieders die zijn toegelaten. Voor de sector primair onderwijs (PO) is het CvTE een nieuwkomer.

De Centrale Eindtoets bouwt voort op de Eindtoets basisonderwijs van Cito. De samenwerking – Cito toetsconstructie, CvTE vaststelling en regie – is binnen het CvTE al jaren bekend van de centrale examens VO en mbo. Van die kennis, ervaring en *know how* wordt bij de invoering en verdere ontwikkeling van de Centrale Eindtoets gebruikgemaakt, te beginnen bij het implementeren van de referentieniveaus in de Centrale Eindtoets.

Wetstraject
Per augustus 2014 is de *Wet Eindtoetsing primair onderwijs* van kracht geworden. Vanaf dat moment kon de voorbereiding van de eerste afname van de Centrale Eindtoets in april 2015 van start gaan. Ook kon vanaf dat moment ingezet worden op de ontwikkeling van de adaptieve Centrale Eindtoets.

Algemene toetswijzer eindtoetsen PO
Het CvTE heeft van OCW de opdracht gekregen om de ontwikkeling van een algemene toetswijzer PO te regisseren, die op hoofdlijnen de inhoudelijke uitwerking van de eindtoets PO beschrijft en die breed inzetbaar is voor alle eindtoetsaanbieders. Deze algemene toetswijzer vormde ook de basis voor de beoordeling van de inhoud van de andere eindtoetsen. Augustus 2014 is deze toetswijzer vastgesteld door het College en goedgekeurd door de staatssecretaris.

Communicatie en voorbereiding eerste afname 2015
Aan alle scholen voor primair onderwijs in Nederland is in juni de brochure over de Centrale Eindtoets PO 2015 verstuurd, waarin kort de Centrale Eindtoets wordt toegelicht. De brochure was voor het veld een eerste kennismaking met het CvTE. In augustus is de website www.centraleeindtoetspo.nl gelanceerd, die gericht is op drie doelgroepen: directies & besturen, leerkrachten & intern begeleiders en leerlingen & ouders. In 2014 zijn ook de toetsboekjes vormgegeven en is het twitteraccount @cvteeindtoetspo gelanceerd. Voor al deze middelen is een nieuwe, herkenbare CvTE-stijl ontwikkeld.

Vaststellingscommissies
Vanaf augustus 2014 zijn drie vaststellingscommissies officieel van start gegaan. Per onderdeel van de Centrale Eindtoets (taal, rekenen en wereldoriëntatie) is er een commissie. In november 2014 hebben de commissies taal en rekenen de onderdelen vastgesteld zoals zij die in de Centrale Eindtoets willen laten voorkomen. Begin december heeft het CvTE de Centrale Eindtoets 2015 definitief vastgesteld.

Juridische zaken

Omdat het afnemen van een eindtoets nu verplicht is, heeft het CvTE voor de Centrale Eindtoets een aantal officiële regelingen vastgesteld. Die regelen onder meer zaken rondom afnameperioden, hulpmiddelen en aangepaste afnames van de Centrale Eindtoets PO en rondom beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores.

Adaptieve Centrale Eindtoets

In augustus 2014 is er een plan van aanpak opgeleverd voor de realisatie van een adaptieve Centrale Eindtoets die per 2018 de Centrale Eindtoets moet vervangen. Iedere leerling krijgt met de adaptieve eindtoets, ook wel 'toetsen op maat' genoemd, de gelegenheid te laten zien op welk niveau hij rekenen en taal beheerst. Het is een toets waarvan de inhoud van de opgaven zich automatisch aanpast aan het niveau van de leerling. Alle leerlingen worden daarmee uitgedaagd het maximale uit zichzelf te halen bij het maken van de toets.

Het plan voor de adaptieve Centrale Eindtoets is in samenwerking met Cito en DUO tot stand gekomen. In overleg met OCW is door Kennisnet een onderzoek uitgevoerd naar de stand van de ICT in het primair onderwijs en te verwachten ontwikkelingen naar 2018. Op grond van dit onderzoek kiest het CvTE ervoor om per 2018 een digitale adaptieve toets aan te bieden. In 2014 is de itemproductie voor de toets van 2018 gestart. De adaptieve Centrale Eindtoets zal worden afgenomen met behulp van het computerexamensysteem Facet.

Ankersets taalverzorging 1F en 2F

Het ministerie van OCW heeft, in aanvulling op en naar analogie van het project referentiesets, het CvTE opdracht gegeven om een project ankersets *taalverzorging* 1F en 2F te starten. In dit project worden sets met opgaven ontwikkeld voor taalverzorging op niveau 1F en 2F. Deze sets worden genormeerd en krijgen een referentiecesuur. De ankersets taalverzorging zijn specifiek gericht op het primair onderwijs. Dat is de reden waarom de term 'ankersets' gehanteerd wordt, in plaats van de naam 'referentiesets'. Referentiesets hebben een sectoroverstijgend karakter. Het project ankersets is in 2014 gestart en zal in 2015 een vervolg krijgen.

2.2 Diagnostische tussentijdse toets

Met de diagnostische tussentijdse toets, de DTT, begeeft het CvTE zich op een nieuw terrein. Het is voor het eerst dat het CvTE een toets ontwikkelt met een diagnostisch (formatief) karakter. Scholen blijken enthousiast voor dit product; in korte tijd meldden zich ruim 150 scholen aan voor de pilot. In de wijze waarop dit pilottraject is opgezet, wordt gebruikgemaakt van de ervaring binnen het CvTE.

Pilot diagnostische tussentijdse toets

Naar aanleiding van het *wetsvoorstel Leerlingvolgsysteem en diagnostische tussentijdse toets voortgezet onderwijs* heeft het ministerie van OCW aan het CvTE de opdracht gegeven te starten met de ontwikkeling van een diagnostische tussentijdse toets (DTT). Stichting Cito, DUO en SLO zijn partners in deze ontwikkeling. Het is de uitdrukkelijke wens van de staatssecretaris van OCW dat de DTT ontwikkeld wordt in nauwe samenwerking met het onderwijsveld. In september 2014 is daarom een meerjarige pilot gestart, waaraan scholen vrijwillig kunnen deelnemen. Samen met 150 VO-scholen (vmbo, havo en vwo) uit heel Nederland zal intensief

en constructief worden samengewerkt aan de ontwikkeling van een voor scholen waardevolle en aantrekkelijke DTT.

Wat is de DTT?
De DTT is een toets voor leerlingen aan het eind van de onderbouw in het VO. Voor havo-vwo gaat het om een afname in leerjaar 3, voor het vmbo in leerjaar 2. Tijdens de pilot wordt de DTT voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde verder doorontwikkeld. De DTT is een hulpmiddel voor scholen en docenten om samen met hun leerlingen te werken aan essentiële vaardigheden voor het vervolg van de schoolcarrière. Het is een diagnostisch instrument: de toets geeft een diagnose van de achterliggende (deel)vaardigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van een aantal kernvaardigheden in Nederlands, Engels en wiskunde. De diagnose maakt het voor de docenten mogelijk om – samen met de leerlingen – keuzes te maken voor onderwijzen en leren op maat, zodat elke leerling een ambitieuze leergroei kan doormaken.

Afnames DTT
In aanloop naar de pilot DTT heeft in het voorjaar van 2013 en 2014 een kleinschalige try-out plaatsgevonden bij ongeveer 15 scholen. De try-out had als primair doel innovatieve opgave-vormen te testen op hun werking bij leerlingen uit de betreffende doelgroep.

Ontwikkeling DTT
In 2014 is een aantal aspecten voor de ontwikkeling van de DTT opgeleverd of in gang gezet:
- Toetswijzer DTT: Met behulp van toetswijzercommissies (inhoudsexperts en deskundigen) is een toetswijzer DTT ontwikkeld. De toetswijzer geeft een beschrijving van de inhoud van de DTT, en het niveau waarop getoetst wordt. In december 2014 is een publieksversie van de toetswijzer DTT in concept gepubliceerd. De publieksversie bevat voorbeeld-opgaven en voorbeeldrapportagemodellen.
- Vaststelling van opgaven: voor de beoordeling en vaststelling van door Cito geconstrueerde opgaven zijn vaststellingscommissies DTT ingesteld. Deze commissies bestaan uit docenten die lesgeven aan de onderbouw in het VO.
- Communicatie: voor een goede informatievoorziening naar scholen over de DTT zijn een aantal communicatiemiddelen ontwikkeld. Zo is er een animatiefilmpje over de DTT, een flyer en een brochure. Deze informatie over de DTT is te vinden op de website van het CvTE.

2.3 Taal en rekenen: sectoroverstijgend

Dit jaar verschenen de rapporten van twee commissies die door het ministerie van OCW zijn ingesteld naar aanleiding van de maatschappelijke en politieke discussie rondom de reken-toetsen en -examens: de commissie Bosker en de commissie Steur.

Commissie Bosker
De commissie Bosker had als taak om zich een oordeel te vormen over de opzet en uitwerking van de rekentoets. In het rapport, dat in mei 2014 verscheen, concludeerde de commissie dat de rekentoets op een aantal punten verbeterd kon worden.

Het CvTE laat naar aanleiding hiervan onderzoeken uitvoeren om te kijken of de opzet van de rekentoets verder verbeterd kan worden. Zo wordt er onderzoek gedaan naar de mogelijkheid

om meerdere opgaven te maken bij één context. Ook zijn er een aantal acties ingezet. Een daarvan is het werken aan één syllabus voor zowel VO als mbo met daarin eenduidige omschrijving van het begrip ‘context’. Voor de zomervakantie 2015 rapporteert het CvTE over de genomen maatregelen en over de uitkomst van de onderzoeken.

Commissie Steur

In december 2014 verscheen het rapport van de commissie Steur. Deze tweede commissie had als opdracht om tijdelijke maatregelen te ontwikkelen om de hoogte van de cesuur voor rekenen in het VO en het mbo aan te passen. De cesuur is de lat die de grens aangeeft tussen voldoende en onvoldoende.

De commissie stelt voor om de slaagnorm voor rekenen tot 2020 stapsgewijs te verhogen. Het CvTE zal half 2015 bekendmaken hoe de technische uitwerking van deze systematiek eruit zal zien.

Referentieniveaus taal en rekenen

De referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen gelden voor de verschillende sectoren van het onderwijs in Nederland. De referentieniveaus beschrijven de taal- en rekenvaardigheden waarover jongeren moeten beschikken.

Om ervoor te zorgen dat in de verschillende toetsen en examens een gelijke *cesuur* wordt gehanteerd, zodat verschillende toetsen en examens op dezelfde wijze de referentieniveaus toetsen, zijn in oktober 2014 referentiesets gepubliceerd. De cesuren die bij de rekentoets VO en de centrale examens mbo Nederlandse taal en rekenen worden gehanteerd, zijn van de referentiesets afgeleid.

Sinds augustus 2014 wordt de uitslag op de rekentoets VO en de centrale examens Nederlands en rekenen in het mbo weergegeven via een schaalscore afgeleid van de bijbehorende referentieset. Hierdoor is bijvoorbeeld de uitslag op de rekentoets 2F VO precies te vergelijken met de score op het centraal examen rekenen 2F mbo.

2.4 Centrale examens mbo

De afnames van de centrale taal- en rekenexamens in het mbo zijn goed verlopen. In 2014 was er een grote toename van afnames doordat het aantal deelnemende instellingen en het aantal afnames per instelling groeide. De mbo-sector heeft de logistiek van deze centrale examens goed opgepakt. De resultaten van rekenen, maar ook van taal laten nog wel te wensen over. Om zowel docenten als leerlingen tegemoet te komen zijn er dit jaar handreikingen en extra voorbeeldexamens gepubliceerd.

2.4.1 Logistiek en organisatie

De centrale examens mbo Nederlandse taal en rekenen, zowel op het niveau van 2F als 3F, zijn in drie tijdvakken afgenomen. In totaal betrof het ruim 300.000 afnames. Alle examens worden via de computer afgenomen en de antwoorden worden automatisch verwerkt.
In het laatste tijdvak van 2014 was er sprake van een verdere opschaling: ongeveer 25% meer afnames dan in hetzelfde tijdvak in 2013. Het aantal afnames bij de niet-bekostigde instellingen is helaas nog niet erg groot.

Inhoudsopgave ↑

Het centraal examen Nederlandse taal 3F is het eerste door het CvTE ontwikkelde examen dat vanaf het studiejaar 2014-2015 verplicht is voor alle mbo-4-studenten. De andere examens die gebaseerd zijn op de *Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen* volgen in respectievelijk 2015-2016 en 2016-2017.

Met ingang van de verplichte invoering van Nederlands 3F per augustus 2014 is ook de relatie tussen het CvTE met elke deelnemende instelling geformaliseerd. Alle officiële mededelingen vanuit het CvTE verlopen vanaf dat moment via de 'contactpersoon examencommissie'. Elke instelling heeft daarvoor minimaal één persoon aangewezen. De communicatie vanuit het CvTE met elke instelling verloopt sinds september 2014 via het mailsysteem dat gekoppeld is aan de website Examenbladmbo.nl. Ook zijn de officiële regelingen van kracht geworden die samenhangen met het verplichte karakter van Nederlands 3F en met het toezicht van de inspectie op ongeldigverklaringen.

De centrale examens worden afgenomen via twee systemen, namelijk ExamenTester en het nieuw ontwikkelde systeem Facet. De afname via ExamenTester is nagenoeg probleemloos verlopen. De opschaling van de examens via Facet is vooral tijdens de oktoberafname goed op gang gekomen: in totaal ruim 18.000 afnames. Ondanks enkele aanloopproblemen met Facet bestaat het beeld dat de logistieke en organisatorische processen rondom de centrale examens mbo goed zijn ingericht.

2.4.2 Inhoudelijk

Het inhoudelijke beeld dat de centrale examens taal en rekenen in het mbo laten zien is wisselend. Qua betrouwbaarheid zijn de examens goed te noemen, maar de resultaten zijn nog niet goed, vooral voor het rekenexamen (ongeveer 75% onvoldoendes op 3F) en voor Nederlands 3F (ongeveer 50% onvoldoendes na toepassing van de referentiecesuur). Ook is er nog geen stijging te zien van het gemiddelde vaardigheidsniveau van de studenten.

Als gevolg van een tegenvallende dataverzameling is de referentiecesuur voor Nederlands 3F pas in de zomervakantie van 2014 bekendgemaakt. Deze referentiecesuur ligt een stuk hoger dan de cesuur die in 2013-2014 is toegepast. Het CvTE heeft daarom besloten in 2014-2015 voor Nederlands 3F mbo de toetscesuur uit 2013-2014 toe te passen. Op die manier heeft de mbo-sector de tijd om passende maatregelen te nemen zodat zoveel mogelijk studenten gaan voldoen aan de referentiecesuur.

Een substantieel deel van de deelnemende studenten geeft in de enquêtes bij de examens aan geen of onvoldoende les gehad te hebben ter voorbereiding op het examen (ongeveer 40% bij rekenen) dan wel dat de lessen niet goed op het examen aansloten (ongeveer 50% bij Nederlands).

In het voorjaar is er onderzoek gedaan naar het effect van het niet kunnen terugbladeren binnen het rekenexamen. Hieruit bleek dat er geen verschil is tussen de gemiddelde prestaties van studenten die wel of juist niet kunnen terugbladeren. Desondanks is het vanaf studiejaar 2014-2015 mogelijk gemaakt om binnen de twee afzonderlijke secties van elk rekenexamen (opgaven met en zonder rekenmachine) terug te kunnen bladeren. Daarnaast is het examen rekenen 3F maakbaarder gemaakt – zonder daarbij afbreuk te doen aan het referentieniveau.

Inhoudsopgave ↑

Inzicht
De digitale examens zijn geheim. Om docenten toch inzicht te geven in onderwerpen die studenten moeilijk of juist gemakkelijk vinden, worden er sinds de maartafnames van 2014 deelrapportages opgeleverd voor zowel rekenen als Nederlandse taal. Daarin is per domein zichtbaar wat de behaalde score van de studenten is en hoe deze score zich verhoudt tot de te behalen score volgens de referentienorm.

Om docenten meer voorbeelden en oefenmateriaal te bieden, zijn er extra voorbeeldexamens Nederlands en rekenen gepubliceerd. Ook zijn er in december 2014 handreikingen Nederlandse taal 2F en 3F verschenen. In de handreikingen staan opgaven uit de examens Nederlands die als moeilijk worden ervaren, waardoor docenten handvatten hebben om hun onderwijs aan te laten sluiten op onderwerpen die studenten moeilijk vinden.

Engels voor mbo-4
Vanaf 2017-2018 zullen ook centrale examens Engels voor mbo-4 worden afgenomen. Begin 2014 verscheen het prototype-examen. Vervolgens is een syllabuscommissie van start gegaan die in november een conceptsyllabus heeft gepubliceerd. Daarna is via een digitale veldraadpleging feedback verzameld. De definitieve syllabus zal in februari 2015 verschijnen.
Ook is er een vaststellingscommissie Engels mbo-4 geïnstalleerd. De vaststellingscommissie werkt aan de voorbereiding van de pilotexamens in 2015-2016.

Uitwisseling kennis en ervaring met het hbo

In 2014 waren er contacten tussen het CvTE-bureau en de projectorganisatie '10voordeleraar' van de Vereniging Hogescholen. In '10voordeleraar' is voor elke lerarenopleiding op bachelor- en masterniveau een landelijke kennisbasis ontwikkeld, vergelijkbaar met de toetswijzers en syllabi van het CvTE. Voor vijftien tweedegraads opleidingen in de pabo-vakken rekenen/wiskunde en Nederlandse taal zijn op basis van die kennisbasis landelijke, digitale kennistoetsen ontwikkeld. De contacten betreffen onderlinge uitwisseling van ervaring en kennis.

2.5 Centrale examens VO

De centrale examens VO zijn over het algemeen goed verlopen. Daarnaast is de sector zelf, zowel binnen als buiten het CvTE, druk met het vernieuwen van vakken – veelal een proces van jaren, dat voor enkele vakken nu is afgerond. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe initiatieven ontwikkeld. Het CvTE verwacht dat deze in de toekomst winst gaan opleveren, zowel in tijd als in de samenwerking met het veld.

2.5.1 Algemeen

De keten versterkt
In het voorjaar zond het CvTE het rapport *De keten versterkt* aan het ministerie van OCW.
In *De keten versterkt* is beschreven hoe de verschillende ketenpartners van het CvTE de aan-

bevelingen over het versterken van de examenketen, voortkomend uit de examendiefstal in Rotterdam in 2013, gaan doorvoeren. *De keten versterkt* legt tevens de basis voor een verdere verbetering van de verpakking van examendocumenten.

Verdiepend onderzoek normeringssystematiek

De Inspectie van het Onderwijs voert op de werkzaamheden van het College eens per vier jaar een verdiepend onderzoek uit. Het onderwerp dat de inspectie daarvoor in 2014 koos, was de normeringssystematiek. Daarbij ging het met name om de voortgang die geboekt is sinds de audit van de normeringssystematiek uit 2010, uitgevoerd door de hoogleraren Sijtsma en Hoijtink. Het CvTE en de inspectie spraken af dat het CvTE in 2014 eerst een eigen intern onderzoek uit zou voeren. Specifieke aandacht kreeg de systematiek om algemene vaardigheidsverschillen te kunnen constateren ten opzichte van populaties examenkandidaten van vóór de aanscherping van de uitslagregels (in 2012).

Het rapport dat daarover is gemaakt, is voorgelegd aan de hoogleraren Glas en Meijer. Na hun goedkeuring is het rapport aangeboden aan de inspectie. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal de inspectie bepalen hoe zij haar eigen verdiepende onderzoek inricht.

2.5.2 De centrale examens

Voor de centrale examens VO was 2014 inhoudelijk gezien een heel goed examenjaar. Het grootste gedeelte van de examenperiode is rustig verlopen. Wel ondervond een deel van de vmbo-kandidaten problemen bij het digitale centrale wiskunde KB.

Vmbo: nieuwe uitslagregel

Voor het vmbo was dit jaar een extra uitslagregel van kracht: de vmbo-leerlingen moesten voor Nederlands minimaal een vijf als eindcijfer halen. De vmbo-kandidaten van 2014 bleken op de centrale examens even vaardig als de vmbo-leerlingen die in 2013 eindexamen deden. De vaardigheidsverbetering ten opzichte van 2011 en eerder is vastgehouden. Het resultaat voor Nederlands vmbo als nieuw kernvak week daarbij niet af van de andere vakken.

Havo/vwo: vaardigheidsstijging kernvakken

Bij het havo en het vwo was er in 2014 ook sprake van een vaardigheidsstijging ten opzichte van 2011 en eerder. Die vaardigheidsstijging betrof alleen de kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde). Voor de niet-kernvakken was die stijging er – anders dan in 2012 en 2013 – niet. Voor de niet-kernvakken was er sprake van een lichte vaardigheidsdaling ten opzichte van 2012 en 2013.

Examenloket en Examenlijn

Op initiatief van het CvTE is het Examenloket opgericht. Dit nieuwe loket is ondergebracht bij het onderdeel ICO VO van DUO Zoetermeer. Het toenemend aantal vragen rond het (centraal) examen dat de afgelopen jaren het CvTE, de dienst Burgerbrieven van OCW en de inspectie bereikte kon zo bij elkaar worden gebracht. Doel van het loket is om deskundig en snel vragen van scholen te beantwoorden of over te dragen aan de samenwerkende partners. Op die manier wordt de beantwoording eenduidiger en worden dubbel gestelde vragen sneller getraceerd.

Het Examenloket kende een vliegende start en voorziet met ruim 8.000 contacten in de centraal examentijd in een behoefte. Het effect van de examendiefstal in 2013 was merkbaar aan de vragen die in de voorbereiding op de examencampagne via het Examenloket gesteld zijn: scholen toonden zich scherper en alerter.

Vakinhoudelijke vragen over de centrale examens worden door het Examenloket doorgestuurd naar en zoals altijd beantwoord door de Examenlijn van het CvTE. De meeste vragen voor de Examenlijn kwamen van docenten en betroffen een specifieke opgave of correctievoorschrift. Ook in 2014 kwam het voor dat een vraagsteller het inhoudelijk niet eens was met een antwoord van de Examenlijn. Sommige vraagstellers refereerden daarbij aan examenbesprekingen door vakverenigingen en informatie via online vak-'communities'. Het verschil in status tussen het correctievoorschrift en andere informatiebronnen wordt niet altijd gerespecteerd.

Publieksvoorlichting

Examenblad.nl is het medium om het VO-scholenveld te informeren over de centrale examens. Voor een breder publiek zijn in mei 2014 voorlichtingsfilms uitgebracht over de examenketen, de constructie van examenvragen en de normering. Daarnaast is er een Examenkrant uitgebracht en, in 2014 voor het eerst, de 'mobiele website' www.mijneindexamen.nl. Leerlingen kunnen in deze 'app' onder meer hun vakken invoeren en zo precies zien wanneer ze welk examen moeten doen. De mobiele site had in 2014 47.000 unieke bezoekers.

Platform Examensecretarissen

Op initiatief van het CvTE is er een platform opgericht dat de examensecretarissen gaat vertegenwoordigen, het Platform Examensecretarissen (PLEXS). Begin oktober 2014 was er daarvoor een startconferentie, die door zo'n 600 examensecretarissen werd bijgewoond. Per 1 januari 2015 gaat het platform als vereniging van start. Voor het CvTE zal PLEXS een betrokken partner zijn, waarmee zal worden samengewerkt om bij te dragen aan de afstemming tussen scholenveld en ketenpartners.

2.5.3 Vakvernieuwingen

Havo/vwo

Bij diverse vakken in het havo/vwo is sprake van een vakvernieuwing. Voor de vakken die dat betreft (zie tabel 1, pagina 21) zijn bij de nieuwe examenprogramma's syllabi en centrale examens ontwikkeld. De CE's nieuwe stijl worden beproefd in pilots waaraan een beperkt aantal scholen deelneemt.

Vakvernieuwing vindt plaats wanneer dat vanuit politieke, maatschappelijke en vakinhoudelijke overwegingen noodzakelijk wordt geacht. Voor het CvTE en Cito betekent een vakvernieuwing een verdubbeling van de gevraagde inspanning voor dat vak. Het oude programma draait immers door en vraagt dezelfde aandacht en inspanning die het altijd al kreeg naast de aandacht die de pilot vraagt.

In 2014 zijn voor de volgende vakken pilot-CE's afgenomen:

Tabel 1 **Vakvernieuwingen havo/vwo**

schooltype	vakvernieuwingen
havo	geschiedenis*, maatschappijwetenschappen, wiskunde A, wiskunde B, natuurkunde*, scheikunde*, biologie*
vwo	geschiedenis*, maatschappijwetenschappen, wiskunde A, wiskunde B, wiskunde C, natuurkunde, scheikunde, biologie

*voor deze CE's was 2014 het laatste pilotjaar

Economie-vwo kende in 2014 het eerste reguliere CE nieuwe stijl. Een jaar eerder gold dat voor economie havo. De vernieuwing van het vak economie in havo/vwo is daarmee voltooid.

Vmbo

Aardrijkskunde
In het vmbo is het examenprogramma aardrijkskunde vmbo ingrijpend vernieuwd. Alle vmbo-leerlingen die in 2013-2014 in het derde leerjaar zaten, krijgen les volgens het nieuwe examenprogramma. Om docenten te ondersteunen bij het starten met dit vernieuwde vak heeft het CvTE naast de nieuwe syllabus aardrijkunde vmbo nieuwe stijl de brochure *Een nieuw centraal examen aardrijkskunde vmbo* uitgebracht. Ter voorbereiding op het eerste reguliere CE aardrijkskunde vmbo nieuwe stijl van 2015 is op Examenblad.nl bovendien voor iedere leerweg een voorbeeld-CE nieuwe stijl gepubliceerd.

Beroepsgerichte programma's
In het kader van de vernieuwing van de beroepsgerichte programma's in het vmbo wordt op een beperkt aantal pilotscholen gewerkt met zes nieuwe conceptexamenprogramma's. Deze beroepsgerichte examenprogramma's nieuwe stijl bestaan uit een profielvak en uit keuzevakken. Het profielvak wordt in het centraal examen getoetst, de keuzevakken in het schoolexamen.

Voor de zes profielen heeft het CvTE in april een syllabus tot stand gebracht. Op basis van de nieuwe syllabi zijn de eerste 'pilot-profiel-cspe's' geconstrueerd en vastgesteld, die vanaf april 2015 op de pilotscholen worden afgenomen.

Afnamepraktijk cspe's
Eind oktober stuurde de staatssecretaris van Onderwijs het inspectierapport *Op weg naar een verbeterde afnamepraktijk van het cspe* aan de Tweede Kamer. De staatssecretaris verwacht dat docenten, schoolleiders en examenmakers hun verantwoordelijkheid nemen om de afname-praktijk van de cspe's voortdurend te verbeteren. Als instrumenten om dit te ondersteunen noemt de staatssecretaris: communicatie en informatie, bijscholing, het versterken van de rol van de tweede examinator, een verscherpt schoolintern toezicht en een aangescherpt toezicht door de inspectie zelf.

De staatssecretaris bestempelt het cspe als een unieke examenvorm en stelt dat het cspe beschouwd kan worden als een eerste proeve van bekwaamheid, waarop in het mbo moet kunnen worden voortgebouwd. Een suggestie van de inspectie ter verbetering van de herkansingspraktijk bij de cspe's koppelt de bewindspersoon aan de invoering van de profielvakken. De staatssecretaris wil bezien of het mogelijk is om te komen tot een itembank met praktische opdrachten, waaruit 'at random' verschillende cspe's kunnen worden samengesteld. Dat is de aankondiging van de flexibilisering van de cspe's. Het idee voor deze flexibilisering is ontstaan in de regiegroep vernieuwing vmbo waarin het CvTE participeert. Het is op hoofdlijnen uitgewerkt door het CvTE en Cito.

2.5.4 Taal en rekenen

Nederlands

De centrale examens Nederlands van 2014 zijn – voor het eerst – inhoudelijk afgestemd op de referentieniveaus Nederlandse taal. Vanaf 2015 wordt ook de normering van de centrale examens geijkt aan de referentiecesuren van de referentieniveaus Nederlandse taal. Het CvTE heeft deze referentiecesuren kunnen vaststellen dankzij de afronding van het project referentiesets (zie paragraaf 2.3).

Uit posttests met de centrale examens Nederlands 2014 is gebleken is dat de prestatie-eisen in de CE's KB, GL/TL en havo hoger liggen dan het referentieniveau dat voor deze schooltypen is aangewezen (2F voor KB en GL/TL, 3F voor havo). Als gevolg daarvan is in september aan het scholenveld meegedeeld dat er op het gebied van de normering van de CE's Nederlands KB, GL/TL en havo niets verandert: de hoogte van de lat blijft hetzelfde als tot en met 2014.
In hetzelfde bericht is meegedeeld dat dit voor vwo en BB anders ligt: bij het CE Nederlands vwo wordt de lat vanaf 2015 0,4 cijferpunt *hoger* gelegd om te kunnen voldoen aan het referentieniveau 4F. Bij het CE Nederlands BB gaat de lat in 2015 0,1 cijferpunt omhoog. Daarmee geldt voor Nederlands BB nog wel een soepeler norm dan de referentiecesuur 2F.

Naar aanleiding van de discussie met een aantal hoogleraren taalkunde over de centrale examens Nederlands havo en vwo van 2013 heeft het CvTE een syllabuscommissie ingesteld. Deze commissie onderzoekt of de beschrijving van de argumentatieve vaardigheden in de syllabi adequaat is en of deze in overeenstemming is met de actuele wetenschappelijke stand van zaken. Deze commissie brengt in het voorjaar van 2015 verslag uit.

Rekentoets VO

In 2014 maakte de rekentoets voor het eerst deel uit van het eindexamen VO. Dankzij de deskundigheid en de inzet van de betrokken medewerkers op de scholen, meestal de examensecretaris en de systeembeheerder, is de digitale afname van de rekentoets goed verlopen. Zoals blijkt uit de tussenrapportage van het CvTE aan het ministerie van OCW van juni 2014, waren de resultaten van de kandidaten echter nog niet goed (zie ook paragraaf 2.3). Zie voor meer informatie over de rekentoets de brochure *Kaders rekentoets VO 2015* op Examenblad.nl.

2.6 Computerexamens

In 2014 is er rond de 1,4 miljoen keer een examen of een toets op de computer afgenomen. Het gaat daarbij om de centrale examens in het vmbo BB en KB, de minitoetsen van het cspe in het vmbo BB, KB en GT, de examens taal en rekenen in het mbo, de rekentoets in het VO en de diagnostische tussentijdse toets in het VO (pilot).

De meeste digitale afnames vonden plaats in ExamenTester, het computerexamensysteem van Cito dat al een aantal jaren wordt gebruikt. Een kleiner deel van de digitale afnames is gedaan in het nieuwe Facet, ontwikkeld door DUO (samen met de externe partijen Trifork en Citrus). De komende twee jaar wordt de inzet van ExamenTester afgebouwd en vinden alle digitale afnames in Facet plaats. Facet 2.0 is in het voorjaar van 2014 gebruikt op ongeveer 150 examenlocaties. In het najaar namen een aantal mbo-instellingen examens af in Facet 3.0 en is Facet 3.0 geïnstalleerd en getest op zo'n 600 VO-scholen voor de afnames in 2015.

Verloop

De digitale afnames verliepen over het algemeen voorspoedig. ExamenTester was erg stabiel en functioneerde vrijwel foutloos. Facet draaide in het voorjaar nagenoeg probleemloos, maar had in het najaar meer last van problemen. Door de grotere belasting op het systeem manifesteerde zich een aantal kinderziektes, waar de deelnemende mbo-instellingen tegenaan liepen. De problemen zijn aan het einde van het jaar allemaal verholpen, zodat de afnames in 2015 met vertrouwen tegemoet worden gezien.

In het voorjaar bleek dat de rekenmachine die bij de digitale examens via de computer wordt aangeboden, bij sommige kandidaten voor problemen zorgde omdat hun eigen rekenmachine een andere werking had dan de computerrekenmachine. Om deze kandidaten tegemoet te komen, werd hun toegestaan het examen opnieuw af te leggen.

Door de toename van het aantal scholen en instellingen dat deelnam aan digitale examens en toetsen in Facet, nam ook de druk op de Facet-helpdesk bij DUO toe. Plannen om deze uit te breiden en te professionaliseren zijn in december in gang gezet.

Ontwikkeling Facet

In de zomer is Facet 3.0 ter beschikking gesteld aan de scholen en instellingen. In Facet 3.0 zit een groot aantal verbeteringen die tijdens pilotevaluaties door de scholen zijn genoemd. Zo is het mogelijk digitale examens en toetsen online af te nemen, is de systeemcheck vereenvoudigd en het plannen van toetsen en examens verbeterd. Ook is er nu een online oefenomgeving beschikbaar, waarmee leerlingen op school en thuis toetsen en examens kunnen oefenen (zie: http://oefenen.duo.nl). Daarnaast is er aan Facet 3.0 nieuwe functionaliteit toegevoegd met het oog op de diagnostische tussentijdse toets.

2.7 Staatsexamens VO

Ook in 2014 valt er weer een flinke toename van het aantal kandidaten te constateren ten opzichte van vorig jaar. Met name het aantal kandidaten uit het vso (voortgezet speciaal onderwijs) dat aan de staatsexamens deelneemt, is met een kwart toegenomen.

Toename aantal kandidaten
De toename in het vso is vooral toe te schrijven aan de groei van het aantal basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte kandidaten. Een deel van de vso-scholen kan om verschillende redenen niet tot samenwerking komen met een reguliere vmbo-school voor onderwijs en examinering van het praktijkvak. Op aandringen van deze vso-scholen zijn door OCW de mogelijkheden voor scholen tot deelname aan de staatsexamens verruimd, wat de toename van het aantal het aantal BB- en KB-kandidaten verklaart. Daarnaast speelt een rol dat vso-scholen steeds vaker onderzoeken of ze hun leerlingen een diplomagericht traject kunnen aanbieden voor vmbo of havo/vwo. Door de toename van het aantal kandidaten en het natuurlijk verloop onder de examenbetrokkenen zijn er nieuwe voorzitters, secretarissen en 150 nieuwe examinatoren aangetrokken. In totaal zijn dit jaar zo'n 1600 mensen bij de staatsexamens VO betrokken.

Verloop CE staatsexamens VO
Dit jaar is in Bunnik (bij Utrecht) een extra staatsexamenlocatie voor de schriftelijke examens in gebruik genomen ter ontlasting van de locatie Amsterdam. Op de zeven locaties in het land en de ruim honderd vso-locaties zijn de examens in de ogen van kandidaten, voorzitters en surveillanten goed verlopen.

Borging kwaliteit mondelinge examens
Naast borging van de afname van mondelinge examens in procedures en richtlijnen is in 2014 geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van een casusbank per vak. Aan het begin van een mondeling examen wordt bij de meeste vakken een casus of een tekst aan de orde gesteld. Doel van de casusbank is dat examinatoren bij de mondelinge examens gebruikmaken van een set casussen en teksten geordend op niveau, die qua moeilijkheidsgraad en taalgebruik gelijkwaardig zijn.

Deskundigheidsbevordering examinatoren
Inmiddels zijn de examinatorendagen en de introductiedagen voor nieuwe examinatoren gemeengoed geworden. Nieuw was de examinatorendag specifiek bestemd voor vmbo-examinatoren die uitsluitend in het vso examineren. Doelstelling was hen goed te informeren over de afspraken van hun eigen vakgroep, zodat zij heldere kaders hebben voor het examineren op de vso-locaties.

Over de grens
Ook Vlaanderen kent een systeem van staatsexamens. Op de uitwisselingsbijeenkomsten maken we gebruik van elkaars inzichten en 'good practices'. Dit jaar stond een uitwisselingsbezoek aan Brussel op het programma.

Staatsexamens Bonaire
Op de staatsexamenlocatie Bonaire, sinds 10 oktober 2010 een Nederlandse gemeente, was het de derde keer dat er staatsexamens VO werden afgenomen. Aan de staatsexamens op Bonaire hebben in 2014 89 kandidaten deelgenomen, van wie 45 kandidaten voor een diploma opgingen. Het aantal kandidaten was bijna even groot als in 2013.

2.8 Centrale examens in het Caribisch deel van het Koninkrijk

Het jaar 2014 stond in het teken van intensieve voorbereiding op de eerste centrale examinering voortgezet onderwijs op Bonaire na het aflopen van de overgangsregeling waarin nog Antilliaanse examens (van Curaçao) werden afgenomen.

In vrijwel alle centrale examens moeten met behoud van de exameneisen aanpassingen worden aangebracht, omdat bijvoorbeeld de vraagcontext te onherkenbaar is (zomer- en wintertijd) of het informele taalgebruik ('de pineut zijn') daar niet bekend kan worden verondersteld.

Sint Eustatius

Voor Sint Eustatius is op die laatste punten een grotere stap gezet door het besluit tot invoering van Engelstalige centrale examens zoals al van toepassing op Saba. De directe bemoeienis van het CvTE zal op dat eiland afnemen, maar het duurt nog tot circa 2020 voor op Sint Eustatius uitsluitend examen wordt afgelegd door leerlingen voor wie de Engelstalige examinering volledig is geïmplementeerd.

Het CvTE heeft nog geen opdracht tot implementatie van centrale examinering in het mbo op de BES-eilanden. Voor het PO wordt een voorzichtige stap gezet. Hoewel de standaard Centrale Eindtoets niet is aangepast aan de context op Bonaire en er nog geen invoeringsplan met een invoeringsdatum voor verplichting is, worden de scholen in samenwerking met de Rijksdienst Caribisch Nederland voorzichtig gewezen op de mogelijkheid om gebruik te maken van de voor hen nog niet verplichte eindtoets.

Aruba, Curaçao en Sint Maarten

De drie eilanden die als afzonderlijk land deel uitmaken van het Koninkrijk der Nederlanden, voeren een eigen onderwijsbeleid. Vanwege de doorstroming naar het Nederlandse onderwijs sluiten zij wel nauw aan bij de Nederlandse regels, Sint Maarten overigens maar voor een klein deel van de leerlingen. Er is dan ook over zaken als de rekentoets nauw contact en overleg met de examenbureaus van deze landen.

2.9 Kandidaten met een beperking

Als uitvloeisel van onder meer de *Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of chronische ziekte* zijn scholen verplicht bij onderwijs, toetsing en examinering belemmeringen weg te nemen die maken dat een leerling door zijn beperking niet goed kan laten zien in hoeverre hij aan de eisen voldoet.

Bij van overheidswege aangeboden toetsen kan de school niet zelf zonder meer aanpassingen verrichten. Daarom biedt het CvTE scholen via richtlijnen de mogelijkheid tot aanpassing. Als naar het oordeel van de school de richtlijnen de belemmering onvoldoende wegnemen, wendt de school zich tot het CvTE.

Brochures

Op Examenblad.nl (voor het VO) en Examenbladmbo.nl (voor het mbo) publiceert het CvTE brochures die de verantwoordelijkheidsverdeling tussen school/instelling, inspectie en CvTE

Inhoudsopgave ↑

toelichten, en de procedures en mogelijkheden beschrijven. In 2014 is daaraan een brochure toegevoegd voor de Centrale Eindtoets in het primair onderwijs die in 2015 voor het eerst als onderdeel van de wettelijke taken door het CvTE wordt aangeboden.

Werking

De taakverdeling blijkt, nu deze beter bekend is, goed te werken bij scholen, instellingen en de andere betrokkenen (waaronder inspectie, Examenloket en DUO). De regelgeving van het CvTE geeft aan wat het standaard speelveld is waarbinnen de school kan aanpassen, en geeft daarnaast aan dat indien het speelveld niet toereikend is, de school contact moet opnemen met het CvTE.

De praktijk in 2014 leert dat in circa vijftig situaties, na zorgvuldige afweging tussen school en CvTE, nader maatwerk nodig en mogelijk is (meldingen uit het PO-veld zijn hierbij nog niet meegeteld). Ook bij de toegenomen aandacht voor beperkingen is dit een beheersbaar aantal, dat aangeeft dat een goed evenwicht is gevonden tussen standaard, standaard maatwerk en individueel maatwerk.

Eén keer in 2014 trad het College voor Toetsen en Examens op als informant bij een zitting van het College voor de Rechten van de Mens omtrent het gebruik van een digitaal woordenboek. Bij de jaarlijkse evaluatie met het andere College was vastgesteld dat scholen soms niet of te laat met het CvTE onderzoeken waar mogelijkheden liggen, en dat het dan – als de tijd het toelaat – zinvol kan zijn als aan de school en het CvTE gevraagd wordt alsnog te overleggen. Uiteindelijk leidde dit tot maatwerk voor de betrokken kandidate, maar niet tot een beleidswijziging ten aanzien van digitale woordenboeken.

Een voorbeeld

Het digitale woordenboek tast de essentie van met name de centrale examens moderne vreemde talen aan. Als standaard maatwerk, indien een gewoon woordenboek niet bruikbaar is, geldt de opzoekhulp. En als de school meent dat de standaard oplossing niet adequaat is, neemt de school contact op met het CvTE. In de brochures is dit verduidelijkt, met een klemmend beroep aan scholen om niet tot het laatste moment te wachten met overleggen. Overleg over mogelijkheden bij beperkingen kan al bij het begin van een onderwijstraject worden gevoerd, dat kan vergissingen met verstrekkende gevolgen voorkomen.

Rekenproblemen

Voor het eerst werden in 2014 rekentoetsen en -examens in VO en mbo afgenomen, aangepast voor leerlingen met dyscalculie of ernstige rekenproblemen. Deze aanpassing wijkt af van de standaard aanpassingen bij beperking, omdat het hier ook deels en onvermijdelijk gaat om aanpassingen binnen de toetseisen. De aangepaste toetsen worden afgenomen in het kader van een pilot, aan de formele inbedding in regelgeving wordt gewerkt. De verwachting is dat de aangepaste rekentoets op termijn een standaard onderdeel zal zijn van het rekentoetsaanbod.

De Centrale Eindtoets PO

De mogelijkheden bij de Centrale Eindtoets zijn gebaseerd op dezelfde uitgangspunten als die in VO en mbo (belemmering wegnemen met behoud van de toetsdoelstelling), en daarmee in lijn. De aanpassingsmogelijkheden wijken niet sterk af van de mogelijkheden die Cito BV bood bij zijn eindtoets t/m het jaar 2014. De gewijzigde formele en wettelijke status leidde in 2014 tot vragen van scholen omtrent ontheffing of vrijstelling. Daarnaast worden vragen gesteld over aanpassing in specifieke situaties. De aard van die vragen onderscheidt zich niet van die uit het VO en het mbo, wat de consistentie van de lijn onderstreept.

2.10 Staatsexamens NT2

Programma's die opleiden tot het Staatsexamen Programma I en Programma II zijn al ruim twintig jaar onderdeel van de volwasseneneducatie. Met de wijziging van de *Wet educatie en beroepsonderwijs* zal daar verandering in komen. De verantwoordelijkheid voor opleidingen en cursussen Educatie (Alfabetisering, Basiseducatie, Taal & Rekenen en NT2) komt bij de gemeenten te liggen.

Gemeenten zullen zelf besluiten welke opleidingen zij willen inkopen en aan welke opleidingen zij examens en diploma's willen verbinden. Als er geëxamineerd wordt, bijvoorbeeld voor taal en rekenen 1F en 2F, dan zorgen gemeenten zelf voor die examens. De NT2-examens op de niveaus 2F en 3F (B1 en B2) blijven nog steeds de Staatsexamens NT2 van het CvTE.
De overheveling naar de gemeenten en dus naar de open markt, vindt geleidelijk plaats. Regionale Opleidingscentra zijn in de toekomst niet meer de wettelijk aangewezen instellingen voor de verzorging van cursussen NT2 en basiseducatie.

Minder kandidaten

In het jaar 2014 waren er minder kandidaten voor de Staatsexamens NT2 dan in de jaren ervoor. Voor een deel is die afname het gevolg van de veranderingen in wetgeving voor Educatie en wetgeving voor Inburgering. Gedurende de jaren 2009-2012 werden veel nieuwkomers, maar ook vooral oudkomers, in sneltreinvaart voor deze NT2-examens opgeleid.
In 2013 en 2014 konden alleen degenen die hun traject al gestart waren, dit nog afmaken. Daarnaast hebben vrij veel universiteiten en hogescholen hun opleidingen omgezet of uitgebreid naar Engelstalige varianten. Voor veel anderstalige studenten is het daardoor niet meer nodig om aan te tonen dat zij voldoende Nederlands beheersen, zoals in het verleden.

Van de nieuwkomers, voor een groot deel huwelijksmigranten, is het merendeel van middelbare of hogere opleidingsachtergrond. Ook arbeidsmigranten uit EU-landen zijn vaak middelbaar of hoger opgeleid. Niettemin doet een groot deel van deze doelgroepen niet het passende Staatsexamen NT2 maar het Inburgeringsexamen, omdat de voorbereiding op dat examen korter zou zijn en dat telt, want men moet de cursussen zelf betalen. Wie formeel wil inburgeren of wil naturaliseren kiest dan voor de goedkoopste oplossing, zo blijkt uit onze rondgang langs de opleiders en taleninstituten.

Digitalisering

De digitalisering van de Staatsexamens NT2 is bijna helemaal afgerond. In 2015 is nog een klein deel van het schrijfexamen Programma II een onderdeel met pen en papier. Alle andere examens zijn dan volledig gedigitaliseerd, met uitzondering van het tekstboekje bij lezen.

Feiten en cijfers 2014

Centrale examens VO

Het CvTE stelt, voor wat betreft de centrale examens voor het VO, middels de syllabi de examenstof vast. Tevens geeft het de opdracht om de opgaven tot stand te brengen en deze vast te stellen. Daarnaast is het CvTE belast met het bepalen van het examenrooster, de regels voor toegestane hulpmiddelen en de beoordelingsnormen en het vaststellen van de regels voor de omzetting van scores naar cijfers (de normeringsterm). Voor een complete opsomming van de taken wordt verwezen naar de *Wet College voor toetsen en examens*.

Aantal kandidaten centrale examens VO (eerste tijdvak)

De vermelde aantallen zijn de aantallen ingeschreven kandidaten bij het begin van het cursusjaar, zoals verstrekt door DUO.

	vmbo BB	vmbo KB	vmbo GL/TL	havo	vwo	totaal
2010	23.052	32.605	55.183	54.450	40.900	206.190
2011	21.935	28.366	52.824	56.700	39.900	199.725
2012	20.694	28.098	53.662	57.037	39.691	199.182
2013	20.441	27.700	56.194	55.253	38.412	198.000
2014	20.858	28.716	57.311	55.771	37.536	200.192

Bron: Cito

Aantal centrale examens VO 2014 exclusief digitale examens (aantal vakken)

schooltype	1^e tijdvak	2^e tijdvak (herkansing)	3^e tijdvak (augustus)	totaal
havo/vwo	68	65	63	196
vmbo algemene vakken	50	46	45	141
vmbo beroepsgericht	86	2	2	90
totaal	**204**	**113**	**110**	**7**

Bron: Cito

Aantal uitgeleverde digitale examens in centraalexamenperiode 2014

schooltype	digitale examens	aantal vakken
vmbo BB	algemene vakken (flexibel) m.u.v. Spaans, Turks en Arabisch	11
vmbo KB	algemene vakken (flexibel) m.u.v. Spaans, Turks en Arabisch	11
vmbo GL/TL	muziek, dans, drama (bronnen in autoplay)	3
havo	kunst (algemeen), muziek (bronnen in autoplay)	2
vwo	kunst (algemeen), muziek (bronnen in autoplay)	2
vmbo beroepsgericht	minitoetsen en ICT-opdrachten cspe's	2

Toets- en Examenlijn 2014

Om de beantwoording van alle vragen over examens te stroomlijnen is er sinds maart 2014 één *Examenloket*. Daarin hebben het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, DUO en het CvTE hun informatievoorziening gebundeld. Dit Examenloket is de algemene ingang voor alle vragen over examens en over de rekentoets in het VO (www.examenloket.nl).

Als het voor specifieke, inhoudelijke vragen noodzakelijk is, dan zet het Examenloket de vraag door naar de Toets- en Examenlijn van het CvTE. De Toets- en Examenlijn behandelt vragen en opmerkingen naar aanleiding van de centraalexamenopgaven, rekenopgaven en correctievoorschriften VO.

Aantal vragen over centraalexamenopgaven VO in 2014

schooltype	Toets- en Examenlijn VO	Percentage van totaal Toets- en Examenlijn VO
vmbo	265	12%
havo/vwo	620	28%
overige[1]	1345	60%
totaal	**2230**	**100%**

1. De categorie Overige in deze tabel valt uiteen in: digitale examens, examenprogramma's/syllabi, normering, PO/DTT, rekentoets, rooster, staatsexamens VO en staatsexamens NT2, taal en rekenen mbo, toegestane hulpmiddelen, vakspecifieke vragen, vragen over kandidaten met een beperking en vragen die zijn doorgestuurd naar ketenpartners.

Overige vragen in 2014

onderwerp	aantal
digitale examens	709
examenprogramma's/syllabi	12
normering	29
PO/DTT	76
rekentoets	22
rooster etc	15
stex/nt2	9
taal en rekenen mbo	28
toegestane hulpmiddelen	22
vakspecifieke vragen	62
rechtstreeks doorgestuurd naar ketenpartners	190
kandidaten met een beperking (VO)	171
totaal	**1345**

Het grote aantal vragen in de categorie ‘Overig’ zit voor een deel in het grote aantal vragen over de rekentoets VO die in 2014 voor het eerst verplicht was. Ook werden er veel vragen gesteld over ongeldigverklaringen in relatie tot het digitale examen wiskunde KB.

Staatsexamens VO

De staatsexamens vmbo, havo en vwo bestaan evenals de eindexamens VO uit twee gedeelten: het centraal eindexamen en het college-examen. Het centraal (schriftelijk) examen is identiek aan het centraal examen van reguliere scholen en wordt ook op hetzelfde moment afgenomen. Het college-examen bestaat uit een mondeling examen, bij een aantal vakken aangevuld met een schriftelijk of praktisch college-examen. Daarnaast is het CvTE belast met de benoeming van de examenfunctionarissen, het vaststellen van de uitslag en het uitreiken van diploma's, certificaten en/of cijferlijsten. Voor een complete opsomming van de taken wordt verwezen naar de *Wet College voor toetsen en examens*.

Aantal aanmeldingen staatsexamens VO

	vso	vmbo en havo/vwo (niet afkomstig van vso-scholen)	totaal
2010	2.009	2.703	4.712
2011	2.284	2.853	5.137
2012	2.746	3.198	5.944
2013	2.851	3.379	6.230
2014	3.600	3.459	7.059

Aantal schriftelijke examenafnames staatsexamens VO

Inclusief vervangend mondeling examen

	vmbo	havo	vwo	totaal
2010	1.737	6.409	5.571	13.717
2011	1.783	6.573	4.775	13.131
2012	1.505	6.140	5.167	12.812
2013	1.546	6.141	5.227	12.914
2014	1.813	5.795	5.131	12.739

Inhoudsopgave ↑

Aantal mondelinge examenafnames staatsexamens VO

	vmbo	havo	vwo	totaal
2010	1.267	3.771	2.996	8.034
2011	1.332	3.939	3.047	8.318
2012	1.356	4.492	3.748	9.596
2013	1.595	4.788	3.971	10.354
2014	1.598	4.038	3.689	9.325

Aantal examenbetrokkenen staatsexamens VO 2014

Examenbetrokkenen staatsexamens VO	Aantal
voorzitters locaties CE	100
voorzitters locaties mondelinge college-examens	55
secretarissen locaties mondeling	55
opgavenmakers college-examens	35
adviseurs aanpassing examenopgaven t.b.v. visueel gehandicapten en dyslectici	15
toezichthouders, surveillanten, lopers, tellers, voorleeshulpen	450
administratieve medewerkers, medewerkers ophalen protocollen e.a.	50
examinatoren/correctoren, onder wie 120 vaksectievoorzitters	1.350
totaal examenbetrokkenen	**2.110**

Inhoudsopgave ↑

Aantal uitgegeven diploma's, staatsexamens VO

schooltype	2014	2013	2012	2011	2010
vwo - deels inwisseling[1]	202	206	157	163	122
vwo - volledig pakket[2]	3	5	2	9	7
vwo - uitsluitend inwisseling[3]	21	33	36	55	29
havo - deels inwisseling	416	332	329	257	282
havo - volledig pakket	63	73	42	57	32
havo - uitsluitend inwisseling	8	5	20	20	51
vmbo-TL - deels inwisseling	462	438	361	324	308
vmbo-TL - volledig pakket	386	338	282	329	282
vmbo-TL - uitsluitend inwisseling	15	623	4	3	10
vmbo-TL o.g.v. GL - uitsluitend inwisseling	666	10	731	686	646
vmbo-BB, KB en GL - deels inwisseling	15	17	14	33	11
vmbo-BB, KB en GL - volledig pakket	-	-	-	-	-
vmbo-BB, KB en GL - uitsluitend inwisseling	1	8	1	8	2
totaal	**2.258**	**2.088**	**1.979**	**1.944**	**1.782**

1. Deels inwisseling: kandidaten leggen examens af in een aantal vakken en wisselen vervolgens de verkregen cijferlijst met de eerder verkregen cijferlijst in voor een diploma.
2. Volledig pakket: kandidaten leggen examens af in alle vakken die nodig zijn voor het behalen van een diploma.
3. Uitsluitend inwisseling: kandidaten verkrijgen het diploma uitsluitend door inwisseling van een cijferlijst.

Staatsexamens NT2

Met het behalen van het diploma staatsexamens NT2 kunnen anderstalige kandidaten laten zien dat ze de Nederlandse taal voldoende beheersen om in Nederland te kunnen werken of studeren. Een examenprogramma bestaat uit vier onderdelen: Lezen, Luisteren, Schrijven en Spreken. Als een kandidaat voor elk van de vier examenonderdelen is geslaagd, krijgt hij het diploma staatsexamens NT2. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijke voor de inhoud en de organisatie van de staatsexamens NT2. Dit houdt onder meer in dat het CvTE belast is met het verstrekken van exameninformatie, tot stand brengen en vaststellen van opgaven, inschrijven van kandidaten en het uitreiken van diploma's en certificaten. Voor een complete opsomming van de taken wordt verwezen naar de *Wet College voor toetsen en examens*.

Aantal deelnemingen staatsexamens NT2

	programma I	programma II	totaal
2010	27.330	23.000	50.330
2011	39.750	27.800	67.550
2012	49.191	27.852	77.043
2013	30.876	20.107	50.983
2014	17.474	17.026	34.500

Aantal unieke kandidaten staatsexamens NT2

	programma I	programma II	totaal
2010	9.756	7.965	17.721
2011	13.743	9.694	23.437
2012	16.126	9.494	25.620
2013	10.118	6.661	16.779
2014	5.186	4.743	9.929

Inhoudsopgave ↑

Aantal uitgegeven waardepapieren, staatsexamens NT2

	certificaten	diploma's (rechtstreeks)	diploma's (inwisselingen)	diploma's totaal
2010	9.544	3.980	1.796	5.776
2011	12.783	4.910	2.269	7.179
2012	14.806	4.828	2.905	7.733
2013	10.179	3.827	2.676	6.503
2014	6.977	2.701	1.826	4.527

Jaaroverzicht officiële regelingen, publicaties en mededelingen

titel	grondslag	publicatiedatum
Regeling aangewezen vakken tweede tijdvak centrale examens 2014	Wet CVTE artikel 2 lid 6 b; Eindexamenbesluit VO art 37 lid 4	11-03-2014; SC 2014-6725
Wijzigingsregeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen	Wet CVTE artikel 2 lid 2 d	11-03-2014; SC 2014-6740
Wijzigingsregeling beoordelingsnormen staatsexamens VO	Wet CVTE artikel 2 lid 4	11-03-2014; SC 2014-6723
Centrale examens in 2014 voor vwo, havo en vmbo (Maartmededeling)		18-03-2014
Regeling omzetting scores in cijfers centrale examens en rekentoets VO 2014	Wet CVTE artikel 2 lid 2 e	23-04-2014; SC 2014-11644
Regeling syllabi centrale examens VO 2016	Wet CVTE artikel 2 lid 2 f	02-06-2014; SC 2014-14992
Regeling vaststelling syllabus centraal examen mbo Nederlandse taal referentieniveau 3F	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel a	27-06-2014; SC 2014-17728
Regeling toegestane hulpmiddelen bij centrale examinering mbo	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel h	27-06-2014; SC 2014-17721
Regeling aangepaste wijze of vorm van examineren centrale examens mbo	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel i	27-06-2014; SC 2014-17718
Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores bij centrale examinering mbo	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel f	27-06-2014; SC 2014-17727
Regeling omzetting scores in cijfers bij centrale examinering mbo	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel g	27-06-2014; SC 2014-17724
Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2016	Wet CVTE artikel 2 lid 2 g	27-06-2014; SC 2014-18536
Tijdvakken centrale examinering mbo, studiejaar 2015-2016	Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB, artikel 6 lid 3	04-07-2014; SC 2014-18533
Regeling syllabi centrale examens wiskunde h.a.v.o. 2017 en v.w.o. 2018	Wet CVTE artikel 2 lid 2 f	18-07-2014; SC 2014-20212
Regeling examenprotocol centrale examinering mbo	Wet CVTE artikel 3, Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel j	18-07-2014; SC 2014-20200
Regeling examenreglement staats-examens NT2 2015	Wet CVTE artikel 2 lid 5 a; Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 2	20-08-2014; SC 2014-23473
Regeling examenreglement en PTA staatsexamens VO 2015	Wet CVTE artikel 2 lid 3; Staatsexamenbesluit VO art 13 lid 1 en 2	21-08-2014; SC 2014-23463

titel	grondslag	publicatiedatum
Afnameperioden centrale eindtoets primair onderwijs, schooljaar 2014-2015	Wet CVTE artikel 2 lid 6, onderdeel b	16-09-2014; SC 2014-25712
Regeling toetsreglement van de centrale eindtoets PO schooljaar 2014-2015	Toetsbesluit PO artikel 7	16-09-2014; SC 2014-25717
Regeling hulpmiddelen en aangepaste wijze of vorm van toetsen centrale eindtoets PO	Wet CVTE artikel 2 lid 6, onderdeel f; Toetsbesluit PO artikel 7	16-09-2014; SC 2014-25719
Regeling digitale centrale examinering mbo	Wet CVTE artikel 3; Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB artikel 6, eerste lid onderdeel e	16-09-2014; SC 2014-25722
Mededelingen over de eindexamens 2015 voor vwo, havo en vmbo (Septembermededeling)		12-09-2014
Rooster voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens voortgezet onderwijs in 2016	Wet CVTE artikel 2 lid 2 a en b	23-09-2014; SC 2014-26498
Regeling toetswijzer eindtoets PO	Wet CVTE artikel 2 lid 6, onderdeel c en d	29-10-2014; SC 2014-30362
Aanmeldprocedure staatsexamens NT2 2016	Wet CVTE artikel 2 lid 5 a; Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 1	16-12-2014; SC 2014-35977
Regeling examenprogramma Staatsexamens NT2 2016	Wet CVTE artikel 2 lid 5 a; Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 1	16-12-2014; SC 2014-35978
Regeling beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores centrale eind-toets PO	Wet CVTE artikel 2 lid 6, onderdeel e	22-12-2014; SC 2014-36955
Jaarverslag 2013		01-03-2014
Werkprogramma 2015		vastgesteld 17-06-2014

Overzicht voorlichting en informatiebronnen

College voor Toetsen en Examens
- www.hetcvte.nl

Centrale examens VO
- Maart- en septembermededelingen
- Toets- en Examenlijn voor door Examenloket doorgestuurde vragen van docenten gedurende afnameperiode
- www.examenblad.nl
- www.mijneindexamen.nl
- Examenkrant
- Normering via https://www.hetcvte.nl/item/examencyclus
- Naar relevantie en/of behoefte vindt terugkoppeling plaats op evaluaties en/of examenbesprekingen van vakverenigingen

Staatsexamens VO
- Staatsexamenregelingen, vakinformatie en procedures, via www.duo.nl
- Informatievoorziening via Twitteraccount Staatsexamens VO, @StaatsexamensVO

Staatsexamens NT2
- Staatsexamenregelingen en procedures via www.duo.nl
- Voorbeeldexamens, adressen van instituten waar cursussen worden gegeven, informatie over hoe de examens worden afgenomen en wat er van deelnemers verwacht wordt, specifieke informatie voor mensen die doorverwijzen, via www.staatsexamensnt2.nl

Centrale examens mbo
- www.examenbladmbo.nl

Centrale Eindtoets PO
- www.centraleeindtoetspo.nl
- Informatievoorziening via Twitteraccount Centrale Eindtoets PO, @cvteeindtoetspo

Diagnostische tussentijdse toets (DTT)
- Animatie, brochure en flyer over de DTT via www.hetcvte.nl

Omgaan met fouten, klachten en bezwaren

Als verantwoordelijke voor centrale examens heeft het CvTE een taak bij de behandeling van vragen en klachten over onvolkomenheden in de centrale examens en over afnames die onder verantwoordelijkheid van het CvTE plaatsvinden (staatsexamens NT2 en staatsexamens VO). Via de daarvoor beschikbare kanalen zoals zoals het Examenloket en de Toets- en Examenlijn en online contactformulieren weten professionals in het voortgezet onderwijs het CvTE goed te vinden. Over de uitvoering van staatsexamens VO en NT2 hebben belanghebbenden de mogelijkheid om te reageren via de website van uitvoeringsorganisatie DUO.

Klachten over de gang van zaken bij een afname van een centraal examen VO horen thuis bij de inspectie. Deze overlegt met het CvTE over passende maatregelen die recht doen aan de kandidaat. Over gedragingen van (medewerkers van) het CvTE kan een belanghebbende conform de *Algemene wet bestuursrecht* (AWB) een klacht indienen via het klachtenformulier op www.hetcvte.nl (Contact).

Centrale examens VO

	klachten	bezwaren	beroepszaken
2010	1	0	0
2011	3	1	0
2012	7	1	1
2013	9	0	1
2014	4	1	0

In 2014 zijn er vier klachten ingediend. Drie van de vier klachten zijn informeel afgehandeld en één klacht is mondeling afgehandeld. De klachten betroffen de examenplanning en de examenproducten. In 2014 is één bezwaar ingediend en dit bezwaar is formeel afgehandeld.

Het CvTE heeft in 2014 vier verzoeken in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) ontvangen en afgehandeld.

Staatsexamens VO in 2014

	klachten	bezwaren
2010	27	61
2011	11	46
2012	17	21
2013	20	60
2014	11	56

Het aantal klachten en bezwaren over de staatsexamens VO in relatie tot het aantal kandidaten is beperkt. Bij de klachten zijn geen bijzondere ontwikkelingen aan te wijzen. Het beeld wijkt niet af van voorgaande jaren. De klachten handelden over incidenten in examenzalen, bejegening, organisatie en kwaliteit van dienstverlening. Ook bij de bezwaren zijn geen bijzondere ontwikkelingen aan te wijzen. De bezwaren hadden betrekking op aanmelding, betaling, het inleveren van werkstukken, verzoeken om uitstel.

Staatsexamens NT2 in 2014

	klachten en bezwaren
2010	34
2011	64
2012	43
2013	30
2014	26

Lijst van veelgebruikte afkortingen

CE	Centraal examen (VO en mbo)
cspe	Centraal schriftelijk en praktisch examen (beroepsgericht)
CvE	College voor Examens (tot 1 augustus 2014)
CvTE	College voor Toetsen en Examens (per 1 augustus 2014)
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DTT	Diagnostische tussentijdse toets
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NT2	Nederlands als tweede taal
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PO	Primair Onderwijs
vmbo BB	Basisberoepsgerichte leerweg
vmbo KB	Kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo GL	Gemengde leerweg
vmbo TL	Theoretische leerweg
VO	Voortgezet Onderwijs
vso	Voortgezet speciaal onderwijs
ZBO	Zelfstandig bestuursorgaan

Financiële en personele jaarrapportage 2014

Financiële en personele jaarrapportage 2014

In 2014 heeft het CvTE minder uitgegeven dan in het voorgaande jaar. Deze opmerkelijke constatering staat haaks op de verwachting bij een groeiende organisatie en kan zeker niet gezien worden als een trendbreuk.

Van het toegekende jaarbudget van 15,7 miljoen euro is 14,5 miljoen uitgegeven. Verdeeld naar de hoofdonderdelen van het budget komt de uitputting van het APK-budget uit op 98% en de reguliere activiteiten die uit het programmageld bekostigd worden, op 94%. Van de toegekende projecten is uiteindelijk 70% uitgegeven.

De drie onderdelen bij elkaar opgeteld geeft een budgetuitputting op jaarbasis van 92%. In geld uitgedrukt een overschot van 1¼ miljoen euro, waarvan uitgesplitst naar sectoren:

Begroting 2014 versus realisatie 2014

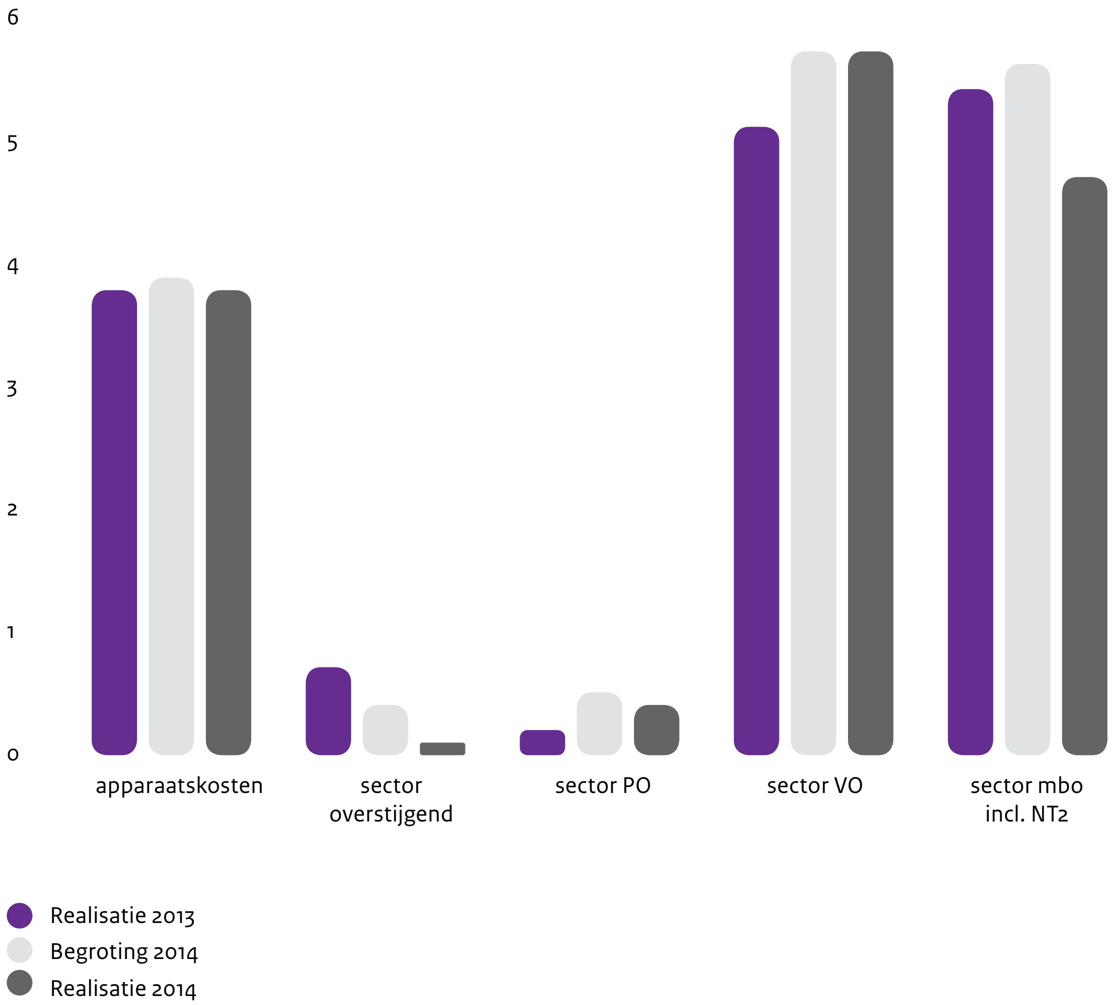
- € 80.000 overschot bij APK, gesplitst in een overschrijding van € 105.000 bij personeel en een onderschrijding van € 185.000 bij materieel;
- € 275.000 overschot bij sectoroverstijgend, vooral door een creditering bij het Facet-project;
- € 70.000 overschot bij de sector PO;
- € 50.000 tekort bij de sector VO, door een veelheid van elkaar compenserende oorzaken;
- € 885.000 overschot bij de sector mbo, vooral door de sterke daling van het aantal kandidaten staatsexamens NT2.

Realisatie 2013 versus realisatie 2014

Dat er in 2014 minder is uitgegeven dan in 2013 wordt verklaard door een wisselend beeld per sector:

- € 60.000 minder uitgaven bij APK, gesplitst in een toename van € 136.000 bij personeel en een vermindering van € 186.000 bij materieel;
- € 568.000 minder uitgaven bij sectoroverstijgend, vooral door de afloop van het Facet-project;
- € 275.000 meer uitgaven bij de sector PO. Deze sector is in 2014 tot de wettelijke taken van het CvTE gaan behoren;
- € 633.000 meer uitgaven bij de sector VO, vooral door de groei bij de vaststellingscommissies;
- € 608.000 minder uitgaven bij de sector mbo, door de daling van het aantal kandidaten staatsexamens NT2.

College voor Toetsen en Examens financiën 2013 en 2014

Personele bezetting

In 2014 is het personeelsbestand van het CvTE toegenomen van 26,1 naar 29,4 fte. De groei met 3,3 fte is het saldo van 4,7 fte nieuwe medewerkers, 0,1 fte uitbreiding en 1,5 fte vertrek van medewerkers. De vaste formatie is 28,5 fte, 0,9 fte is tijdelijke formatie. De groei hangt samen met de nieuwe taken van het CvTE. De 29,4 fte totaal omvat 31 medewerkers, daarnaast zijn er eind december 2014 twee stagiaires (1,2 fte).

Externe inhuur

Naast de medewerkers die een aanstelling hebben bij het Rijk, zijn er doorgaans een tiental externe medewerkers actief. Hoewel het CvTE het standpunt onderschrijft dat structurele taken uitgevoerd moeten worden door personeel dat is aangesteld op vaste formatie, is externe inhuur soms niet te voorkomen.

Zo zijn er uitzendkrachten en ingehuurde projectmedewerkers, die uit projectgeld gefinancierd worden. Ook was er eind december 2014 nog sprake van twee vacatures, die extern zijn ingevuld omdat de wervingsprocedure van nieuwe medewerkers nog niet met succes kon worden afgerond.

Persoonlijke ontwikkeling

In 2014 werd totaal € 34.672 op scholingskosten geboekt. Dit totaal is opgebouwd uit individuele en collectieve scholingsactiviteiten door de gehele organisatie. Een greep uit de scholingsactiviteiten: groepscursus toegepaste psychometrie, masterclass onderwijsmanagement, politieke sensitiviteit, BHV/EHBO.

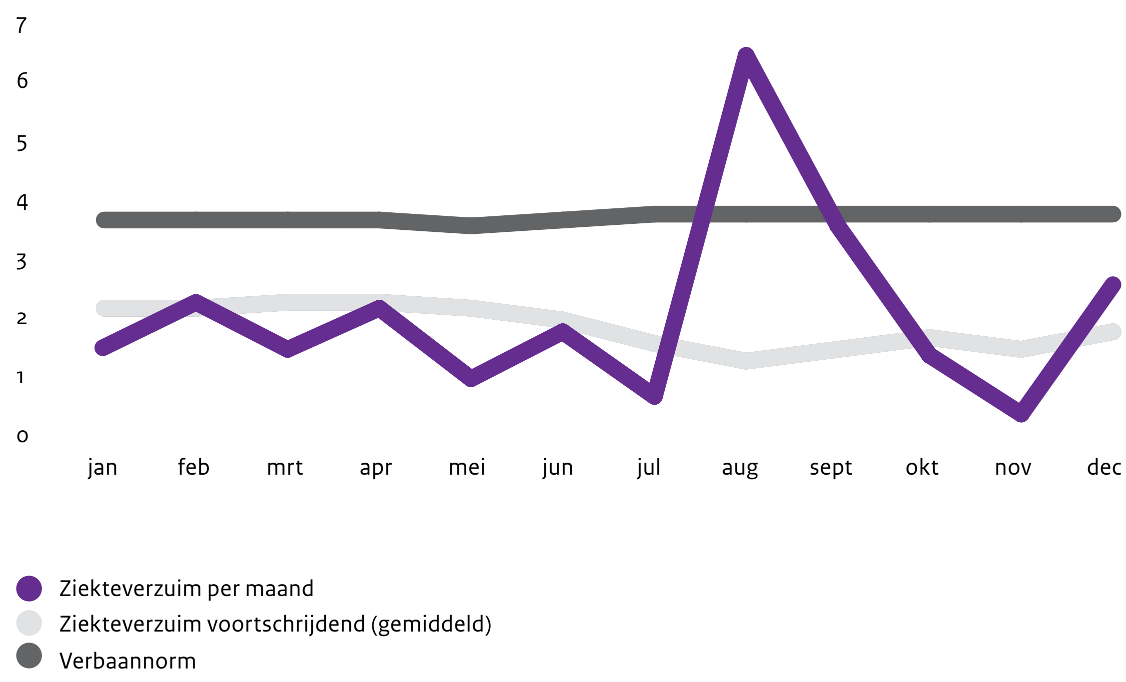
Mobiliteit

Het bureau CvTE kenmerkt zich door een relatief geringe mobiliteit. Dit komt wellicht omdat het CvTE als organisatie nog maar vijf jaar bestaat. In de P-gesprekken wordt aandacht besteed aan de mobiliteit, de kleinschaligheid van het CvTE en de mogelijkheden elders in de rijksorganisatie. De werkzaamheden in Utrecht worden door het personeel gemiddeld als aantrekkelijk ervaren.

Ziekteverzuim

Het CvTE mag zich gelukkig prijzen met een laag ziekteverzuim. Het voortschrijdend gemiddelde is 1,7%, terwijl de norm op 3,7% ligt. Eind 2014 waren er geen collega's langdurig ziek. Ook de verzuimfrequentie is met een voortschrijdend gemiddelde van 1,06 lager dan de norm van 1.50.

Ziekteverzuim

Inhoudsopgave ↑

Financiële rapportage 2014

begrotingspost	realisatie 2013	begroting 2014	realisatie 2014	uitputting %
apparaatskosten bureau CvTE				
directe loonkosten OCW	2.275.930	2.517.773	2.314.469	92%
uitzendkrachten en indirecte personele kosten	568.300	357.227	665.891	186%
personeel bureau CvTE	2.844.230	2.875.000	2.980.360	104%
organisatie en huisvesting bureau CvTE	887.367	877.000	691.458	79%
totaal apparaatskosten bureau CvTE	**3.731.597**	**3.752.000**	**3.671.818**	**98%**
sectoroverstijgend				
collegekosten	51.587	86.000	58.203	68%
project examenlijn CE, RVO, CE mbo	-	-	13.656	
project nieuw examensysteem digitale examens	559.120	178.291	18.650	10%
projecten referentiesets	58.858	113.000	11.545	10%
totaal sectoroverstijgend	**669.565**	**377.291**	**102.054**	**27%**
sector primair onderwijs				
implementatie en uitvoering Centrale Eindtoets	73.476	270.000	256.070	95%
verkenning en PvA adaptieve Centrale Eindtoets	78.675	200.000	172.853	86%
projecten ankersets taalverzorging en rekenen	7.797	36.050	6.265	17%
totaal sector primair onderwijs	**159.948**	**506.050**	**435.188**	**86%**
sector voortgezet onderwijs				
syllabuscommissies CE VO	198.167	332.560	303.187	91%
vaststellingscommissies CE VO	3.042.283	3.355.068	3.390.154	101%
Caribisch deel van het Koninkrijk	261.810	350.000	289.368	83%
overige activiteiten CE VO, T&R VO, Stex VO	475.695	413.512	730.022	177%
project diagnostische tussentijdse toets	952.431	826.000	723.645	88%
projecten CE VO, T&R	75.181	310.994	201.775	65%
totaal sector voortgezet onderwijs	**5.005.567**	**5.588.134**	**5.638.151**	**101%**
sector mbo incl. NT2				
luisteren en spreken NT2	2.437.792	2.386.076	1.968.311	82%
lezen en schrijven NT2	1.847.694	1.961.799	1.682.425	86%
commissie en steunpunt NT2	274.776	234.048	191.142	82%
vaststellingscom. en communicatie T&R mbo	401.848	582.922	487.924	84%
projecten NT2	139.913	-	-	
projecten T&R mbo	215.667	328.800	279.522	85%
totaal sector mbo incl. NT2	**5.317.690**	**5.493.645**	**4.609.324**	**84%**
totaal budget CvTE	**14.884.367**	**15.717.120**	**14.456.535**	**92%**
uitgesplitst naar APK, programma- en projectgelden				
totaal apparaatskosten bureau CvTE	3.731.597	3.752.000	3.671.818	98%
totaal reguliere activiteiten programmageld	9.143.803	10.171.985	9.529.660	94%
totaal projectgelden	2.008.967	1.793.135	1.255.057	70%
totaal budget CvTE	**14.884.367**	**15.717.120**	**14.456.535**	**92%**

Inhoudsopgave ↑

Colofon
Redactie: College voor Toetsen en Examens
Opmaak: en-publique.nl
Fotografie: Marijke Volkers (cover), Christiaan Krouwels (portretten)
Druk: Xerox/OBT
Maart 2015

Het College voor Toetsen en Examens
030 – 28 40 700, info@hetcvte.nl
Postbus 315, 3500 AH Utrecht